Vrijwilliger bij de brandweer

Visie van, voor en door vrijwilligers bij de brandweer

2020

Geen woorden, maar daden!

De Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) en Brandweer Nederland bieden u de ”Visie van, voor en door vrijwilligers bij de Brandweer” aan voor de komende 10 jaar.

Dit is de kern van de visie:

“Vrijwilligers zijn nu en in toekomst de hoeksteen in de brandweerorganisatie. Zij vormen met hun brandweerpost de lokale sleutel naar een diepere inbedding van de brandweer in de lokale samenleving waarbij zij niet alleen uitrukken voor brand en hulpverlening, maar ook de burgers helpen brand te voorkomen en te leren beperken.”

Wij zijn blij dat er voor het eerst in de geschiedenis een stevig landelijk fundament ligt voor vrijwilligheid bij de brandweer. Dit is uniek en zal, naar wij verwachten, leiden tot meer gezamenlijk denken en handelen naar vrijwilligers. De waarde van deze visie wordt onderschreven door de vrijwilligers zelf en overige stakeholders zoals de Raad van Brandweercommandanten.

De verwachting is ook dat er vanuit de vrijwilligers meer verbondenheid ontstaat binnen de regionale brandweren. Een regionale brandweer die toekomstbestendig en duurzaam is en waarbij innovatie en vakbekwaamheid centraal staan.

Het is een uniek project geweest waarbij uitdrukkelijk de meningen van de vrijwilligers zijn gehoord. Wij zijn daarvoor in alle veiligheidsregio’s geweest om die op te halen. Deze meningen hebben een flinke bijdrage geleverd aan deze visie. Overigens niet om in de kast te zetten maar om samen met kracht en passie uit te werken. Dit is ook de wens van vrijwilligers: “Geen woorden maar daden!”

In de toekomst zou ik ook voorlichting willen geven op scholen over brandveiligheid.

Nu wordt dat gedaan door beroepsmensen, maar ik denk dat vrijwilligers net zo enthousiast kunnen vertellen over het brandweerwerk. Wat mij betreft mag de brandweer zichtbaarder worden op straat. Door meer demonstraties te geven, maken we anderen ook geïnteresseerd om vrijwilliger te worden. En mijn ervaring is, dat als je eenmaal begint bij de brandweer, dan ga je ermee door.

Kim Nijeboer,
vrijwilliger in Hardenberg

Wij gaan de uitdaging aan samen met de beroeps, de niet-repressieve vrijwilligers, het kantoorpersoneel dat ondersteunt en de commandanten om deze visie in de komende jaren te realiseren.

Met z'n allen voor een mooie brandweer die het vertrouwen heeft van burger, bedrijfsleven en bestuur.

Wij danken de minister van Veiligheid en Justitie die het project door subsidiëring en steun mogelijk heeft gemaakt. Hij heeft daarmee de vrijwilligheid bij de brandweer in Nederland een grote dienst bewezen.

Brandweer Nederland
Stephan Wevers

BRANDWEER
Nederland

Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers
Cees van Beek

VAKVERENIGING
BRANDWEER
VRIJWILLIGERS

Voor mij gaat het erom dat er goed geluisterd wordt naar vrijwilligers. Wat willen zij zelf doen bij de brandweer?

In mijn geval lukt dat luisteren goed. Ik ben nu een opleiding aan het volgen voor brandweerinstructeur. Dat boeit me enorm. Verder heb ik aangegeven dat ik maximaal 3 dagen op TRONED kan werken, zodat ik de rest thuis voor de kids kan zorgen. Dat kan bij de brandweer, daarom ben ik dik tevreden.

Wat trouwens ook belangrijk is voor vrijwilligers, dat het gezellig blijft op de brandweerpost. Zo nu en dan samen leuke dingen doen houdt de sfeer en motivatie goed binnen de groep. Houden zo, zou ik zeggen!

Tom Gervink,
vrijwilliger in Losser

Wat zien wij in 2020?

De wettelijke taken van de brandweer zijn het voorkomen, beperken en bestrijden van brand en het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand. De regionale brandweren voeren die wettelijke opdracht uit met beroepspersoneel en met vrijwilligers.

Brandweer over morgen schetst het toekomstconcept voor die brandweer in 2040 met vrijwilligheid als belangrijke basis. De vrijwilligers vormen met hun brandweerpost de lokale sleutel naar de vermaatschappelijking van de brandweer (van buiten naar binnen). Zij rukken dan niet alleen meer uit voor brand en hulpverlening maar helpen burgers ook brand te voorkomen en te leren beperken.

In 2020 zien wij dat vrijwilligheid de belangrijkste basis is voor lokale inbedding voor een effectieve uitvoering van de lokale brandweerzorg. Vrijwilligheid is daarom in de hele lijnorganisatie vertegenwoordigd. De belasting is afgenomen en er zijn andere vormen van vrijwilligheid naast de gangbare ‘allround vrijwilliger’, bijvoorbeeld voor voorlichtingstaken, maar ook voor bepaalde specialismen.

Die lokale vrijwilligersposten vormen een belangrijke hoeksteen binnen de regionale brandweren en vanuit de samenleving een lokaal centrum voor versterking van zelfredzaamheid binnen de lokale gemeenschap en brandveilig leven.

Ik geloof dat we af moeten van het clichébeeld van dé vrijwilliger of dé beroeps.

Het gaat er om dat we allemaal individuen zijn die bij willen dragen aan de brandweer. Het oog hebben voor elkaar en voor elkaars belangen is de sleutel tot het slagen van welke organisatorische verandering dan ook. Als we in gesprek gaan over wat wel of niet op een andere schaal georganiseerd kan worden, dan zijn we op de goede weg, denk ik.

Pelle van Walraven, vrijwilliger in Mijdrecht

Het is belangrijk dat de beroepsondersteuning richting vrijwilligers goed blijft.

Daar bedoel ik mee dat ze vrijwilligers moeten ondersteunen met oefeningen en de juiste materialen. Dan blijft iedereen het leuk vinden. De bekende uitspraak van je hobby je beroep maken geldt echt voor mij.

Erald Willemse, vrijwilliger in Rheden & preventist

De lokale brandweerpost is er dan één:

- **waar ruimte wordt geboden en genomen om lokaal dingen te regelen**; die geleid wordt door een vrijwillig postcommandant die krachtig ondersteunt bij voorbereiding van de uitruk en burgerhulp, bij voorkomen en beperken, hen vrijwaart van allerlei ballast en bureaucratie. Hij bewaakt de balans tussen regionaal regelen of lokaal houden. Hij zorgt voor lokale contacten met werkgevers, dorpsraden en de plaatselijke politiek.

- **van waaruit flexibiliteit wordt geboden om paraatheid te organiseren;** met moderne voertuigen en apparatuur in combinatie met (flexibele) bezettingen die 24/7 zorgen voor beschikbaarheid door vrije instroom, consigneren, kazernering en flexplekken op de kazerne; mogelijk aangevuld door vrijwilligers die elders wonen.

- **waarbij de combinatie van hoofdberoep en vrijwilligerschap goed wordt ondersteund;** waarbij vrijwilligers wonen en werken in het dorp, stad of wijk, en hoofdwerkgevers hun werknemers stimuleren vrijwilliger te worden. De hoofdwerkgever en de regionale brandweer maken het mogelijk dat de vrijwilliger zijn taken vanuit beide functies uit kan oefenen. Zowel de hoofdwerkgever als ook de vrijwilliger zijn gevrijwaard in geval van ongeval of beroepsziekte.

- **die vrijwillige ambassadeurs heeft voor veiligheid voor burgers;** waar vrijwilligers voorlichting geven en ondersteuning bieden op voorkomen en beperken van brand in woningen, scholen en zorgcentra (rookmelders, vluchtplan en eerste hulp bij brandwonden).

- **die eigen 'aanwas' verzorgt, ondersteunt door regionale en landelijke wervingscampagnes;** waar de uitstraling van het leven in en rondom de brandweerpost voor aantrekkingskracht zorgt en krachtige positieve beeldvorming naar de lokale bevolking.

- **waar jeugdbrandweer doorstroomt en bijdraagt in de binding van lokale jeugd en betrokkenheid;** waar jeugd jeugd beïnvloedt en zo de vorming op gebied van brandveiligheid al vroeg wordt bijgebracht.

- **waarvan vrijwilligheid een kernwaarde is in de gehele organisatie;** waar in de organisatie, naast de medezeggenschap, vrijwilligheid bij alle beleid en uitvoering wordt meegenomen waardoor aangegeven wordt dat de vrijwilliger niet naast de organisatie staat maar daar integraal onderdeel van uitmaakt.

Vrijwilligers in beweging

Een belangrijk uitgangspunt bij visievorming is dat je moet weten waar je nu staat om te kunnen bewegen naar de toekomst. In dit document staan we stil bij het "hier en nu" en geven we een stevige voorzet voor de nabije toekomst.

Waar komen wij vandaan?

Van oudsher waren brandweerkorpsen onderdeel van gemeenten; eeuwenlang vormden vrijwilligers daarvan de kern als vorm van actief burgerschap en collectieve zelfredzaamheid. Vaak ging het vrijwilligersschap over van vader op zoon, generaties lang. Er zijn nu circa 21.000 vrijwilligers en veel niet-repressieve vrijwilligers in Nederland die in de vaart der volkeren worden meegenomen in tal van ontwikkelingen zoals die van regionalisering en innovatie van de uitruk.

Waar staan wij nu?

De brandweer staat binnen een sterk veranderende maatschappij waarbij een aantal belangrijke trends van grote invloed is. Op basis van die trends heeft het Rijk de afgelopen jaren een stevige impuls gegeven aan de ontwikkeling van meer eigen verantwoordelijkheid, meer deelname aan lokale burenhulp, meer betrokkenheid bij zelfredzaamheid van burgers. Deze trends sluiten naadloos aan op het vrijwilligerschap voor en bij de brandweer.

Op vele terreinen in de maatschappij, dus ook bij de brandweer, staat de schijnwerper op preventie. De voorkant van de veiligheidsketen krijgt hierdoor meer aandacht evenals innovatie en de roep om maatwerk. Denk aan experimenten met andere bestrijdingstechnieken en onderzoek naar flexibele voertuigbezettingen en opkomsttijden.

In deze dynamiek zijn 21.000 vrijwilligers (bijna 80% van het repressieve personeel) actief bij de brandweer. Vorig jaar bleek uit een rondgang langs alle 25 veiligheidsregio's dat de vrijwilligers redelijk tevreden zijn, vooral over de lokale binding en onderlinge verbondenheid. Ontevreden waren zij over communicatie (afstand en manier), leer- en ontwikkelingsmogelijkheden, gebruik van hun kennis en kunde, invloed op beleid en waardering.

Waar gaan wij heen?

De brandbestrijding en hulpverlening in de lokale samenlevingen blijven de kerntaken van vrijwilligers. De maatschappelijke ontwikkelingen naar meer flexibiliteit en vraagsturing zullen ook leiden tot andere takenpakketten. De visie en de aanbevelingen bouwen door op het versterken van onderlinge verbondenheid en ontplooiingsmogelijkheden van vrijwilligers.

Aanpak voor komende 5 jaar

Op basis van de informatie en de input van vrijwilligers die is opgehaald en gebruikt in dit document, komen we tot de volgende aanpak. De verwachting is dat de uitvoering van deze visie en aanpak succesvol zullen zijn. Succesvol om de bestaande vrijwilligers te behouden, mee te nemen in ontwikkelingen en nieuwe vrijwilligers te werven en te binden. De uitwerking van deze aanpak is een regionale verantwoordelijkheid.

Commandanten

- Versterk het organisatiemodel voor een plaatselijke brandweerpost waarbij zelfsturing en voldoende regelruimte als uitgangspunt gelden. Zoek de balans tussen wat aan lokaal kan worden overgelaten en beter regionaal kan worden georganiseerd. Creëer mogelijkheden voor een platte organisatie.
- Stuur op leiderschap voor leidinggevenden van de brandweerposten. En denk en werk hierbij ook vanuit de leefwereld van de vrijwilliger. Zet dit principe door in de gehele organisatie door vrijwilligheid op alle niveaus te laten vertegenwoordigen.
- Kies en bevorder de toepassing van moderne technische en mensgerichte communicatiemethodieken die passen in de huidige leefwereld van de vrijwilligers.
- Promoot jeugdbrandweergroepen voor de aanwas van nieuwe medewerkers en de verbinding met de lokale jeugd.
- Ontwikkel beleid voor werkgevers waarin wederzijdse voordelen van het hebben van vrijwilligers als werknemer worden uitgewerkt en uitgenut.

Vrijwilligers

- Sta open voor veranderingen met behoud van passie voor het brandweervak en het vakmanschap. Zoek daarbij ook (uit je)zelf de dialoog om aan te geven wat er nodig is om nu en in de toekomst op een prettige manier dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving.

Burgemeesters

- Stimuleer de lokale binding tussen burgers in stad(swijk) of dorp en de vrijwilligers bij de brandweer. Neem in het gemeentelijke integrale veiligheidsbeleid de rol en meerwaarde van brandweervrijwilligers op en gebruik het programma Brandveilig leven.

Minister

- Zie toe op samenhang in wetgeving op sociaal-economisch terrein waardoor het aantrekkelijk blijft voor werkgevers om werknemers vrijwilligerswerk bij de brandweer te laten uitvoeren. Heb daarbij ook aandacht voor vrijwaring van aansprakelijkheid in geval van ongeval of (beroeps)ziekte, en ook voor zelfstandigen en ZZP-ers die aan de brandweer verbonden zijn.

Adres
Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers
Larikslaan 1
3830 AG Leusden

Brandweer Nederland
Kemperbergerweg 783
6816 RW Arnhem

Stuurgroep
Fred Heerink, Lieke Sievers, Ton van den Vossen, Peter de Vries, Désirée Geerts, Cees van Beek, Niek Mestrum en Ymko Attema

Externen
José Kerstholt, Professor Universiteit van Twente en TNO, wetenschappelijke begeleiding
Hanjo Lagas, Atrivé, GDR sessies in 25 veiligheidsregio's en visievorming

Interviewteksten, foto's, vormgeving
Atrivé, Sera Koolmees

Druk
Olbo
Handelsstraat 60
7772 TR Hardenberg

2013